

REDACTIA

Arad, Deal Ferenca-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe 1 an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 .
 pe 1/4 an 5 .
 pe 1 lună 2 .
 „*Ill de Duminecă* pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate
 pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenca-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înaluate în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Afacerea Pavlovici.

Dr. Liubomir Pavlovici, deputatul sârb din Török-Becse fusese aspru invinuit nu numai de presa maghiară, dar deputatul guvernamental Vészi îl ataca violent chiar în Dietă. Se „descoperise” anume, după trei luni dela comiterea „crimei”, că numitul naționalist sârb în Vinerea mare ar fi scuturat de urechi pe niște elevi germani cari cântaseră ungurește în gara dela Chichinda-Mare.

Când s'au spus toate acestea în Dietă, Dr. Pavlovici nu era acolo, ci acasă, în cercul său.

Indată ce a auzit despre inviniurile nesăbuite, se știe, a grăbit la Budapesta și a declarat în plină ședință a Dietei, că nu-i adevărat nimic din potopul de inviniuri ce i-s'au adresat și el însuși a cerut ca să i-se suspende dreptul de imunitate și să se pornească cercetare cât se poate de severă. Dacă se va dovedi fie cea mai mică vină, își depune mandatul îndată.

Se strigase anume, că nu numai agitase contra poporului maghiar, dar că bătând acei elevi germani cari au cântat ungurește „himnului”, ar fi ofensat întreaga nație maghiară. Indignarea „patriotică” era așa de mare, că se cerea să demisioneze îndată din parlament și se vorbea chiar d'o lege excepțională, în virtutea căreia deputații „nevrednici” să fie excluși din Dietă printr'un vot în ședință publică. Se înțelege, „nevrednici” erau să fie declarați toți câți ar săvârși vre-un lucru „condamnabil”.

Idela era așa de bizară, că după cum bine ne aducem aminte, pâna și ziare ca „*Alkotmány*” o combăteau.

Cât despre Szell, se știe, luase îndată cuvântul în Dietă și mai potolise valurile, spunând că nu trebuie

să judecăm după primele șvonuri și impresiuni, ci să se lase curs obiectiv justiției.

Justiția și-a spus acum și ea cuvântul. Știm că tribunalul de punere sub acuzare a respins propunerea procurorului regesc și a absolvat pe Dr. Pavlovici de ori-ce urmărire.

O palmă nu se poate mai strânică patrioților șovinisti cari se inspiră dela — Vészi.

Și-i secundau atunci lui Vészi indeosebi kossuthiștii. Cum erau să lase ei ca cineva să se arate mai șovinist decât ei? ... Vészi tocmai atunci era aspru scuturat de „*Pesti Hirlap*” și „*Hazánk*”. Avea deci interes mare să facă diversiune în public. Eată de ce explicata în chip ne mai pomenit această afacere, ducându-se pela Seghedin și Chichinda, vezi Deamne, să ancheteze, și peste tot, s'a purtat așa de provocator, încât între guvernamentali mulți făceau aspre obiecțiuni. Ce adică: singuraticii publiciști sunt chemați să cerceteze afacerea?

Kossuthiștilor le convenea însă ori-ce șgomot pe socoteala naționaliștilor.

Acum, că s'a pronunțat însă justiția țării, cohorta șovinista tace. Înțelegem de ce: *îl este rușine!* S'a dovedit anume, că luni de zile a dus campanie împotriva lui Pavlovici, a Sârbilor și în contra tuturor naționalităților, insultând și calomniind în modul cel mai pervers, acuzând de câte toate fără cel mai slab temei. S'a dovedit, că sunt chiar deputați, cari în plină ședință a dietei invinuesc aspru naționalitățile, știind bine că motivul pe care se întemeiază când acuză nu există; ci totul e pură invenție pe d'oparte în serviciul unor interese personale, pe de altă parte în interesul alimentării spiritului înto-

lerant șovinist, care numai interesele bine înțelese ale patriei nu le servește.

E, fără îndoială, noroc că se găsesc tribunale cari — ca și cel dela Chichinda-Mare — nu se lasă stăpânit de subiectivitatea celor cari au dus campania susamintită, ci au judecat obiectiv. Altfel unde ar fi ajuns cu credința și încrederea ce toți trebuie să avem în justiția țării? La ce incalculabilă situație s'ar fi ajuns, când naționalitățile, sub sila crudului adevăr, s'ar fi convins, că pentru ele nu există justiție, ci e destul ca un Vészi oare-care să pornească vre-o campanie, să insceneze vre-o intrigă și bărbații fruntași ai lor să fie dați în judecată și osândiți!

Vorba e însă că presa maghiară, care fără osebire de partid a strigat în contra lui Pavlovici, nu vrea să profite de învățătura ce rezidă în decisiul tribunalului din Chichinda-Mare. Ea nu se ocupă de acest decis, nu vrea să recunoască în public greșala și să facă amendă onorabilă, tot d'odată și promisiuni solemne că fără motive temelnice nu va mai invinui, nu va mai duce campanie ca cea susamintită.

D'acea e sigur, că și după această pățanie a presei maghiare și a Dietei chiar, vom mai vedea înscenări șoviniste condamnabile și vom asista la furtuni pornite să alimenteze încă spiritul nefericit pe cari câți-va falși patrioți în chip artificial l'au produs în opinia publică maghiară.

Pentru independența vamală.

Duminecă s'a ținut în Dobrișin o mare întrunire populară în favorul independenței vamale. Pentru acest prilej s'a dus la Dobrișin nu numai Kossuth, însoțit de numeroasă suită, tot deputați din partidul său, dar și contele Zichy Jenő, președintele reuniunii generale a meseriași-

lor din țeară, care a fost primit la tribună cu furtunoase aplauze și a rostit o vorbire în favorul independenței vamale.

Au vorbit apoi Kossuth, Gelléri, Tóth János, Krasznay și Papp Elek, după cari Bakonyi a propus moțiunea în înțeles de a se cere desfacerea vamală de Austria, ceea ce adunarea a primit unanim.

Hotărîrea municipiului dela Timișoara

luată în ședința de Luni nu place de loc ziarelor maghiare. Indesebi „*Budapesti Hirlap*” comentează nefavorabil atitudinea celor din Timișoara, zicând că nu pretutindeni cetățenii nemaghiari sunt așa de leali ca la Timișoara.

„Ear legea de naționalități — încheie — este nu numai pentru Timișorenț și Banat, ci și pentru Neoplanta și Sibiu, pentru panslavii din nordul Ungariei, pentru Sași și Daco-Românii din Ardeal. Și deoarece ce cu aceștia nu ieșim la cale aplicând legea de naționalități, s'a simțit necesitatea schimbării acestei legi, ceea ce de mult urgencează patrioții doritori tocmai de convingere pactnică și frăție reciprocă”.

Un singur lucru nu spune numitul ziar: din cauza cărui paragraf din lege nu se poate frăția și — ceea ce e de însemnătate — când și unde s'a aplicat cinstit această lege?!

Guvernul maghiar apărut de Goluchowsky. „*Politische Korrespondenz*”, organ prin care vorbește ministerul comun de externe, față de criticele aspre din presa germană ia în apărare guvernul maghiar în chestia prigonirii — Nemților. Zice că isgonirea și condamnarea celor doi ziaristi germani, Cramer și Korn, nu însemnează prigonirea peste tot a Nemților din Ungaria. Și de altfel, guvernul nu poate fi acuzat că ar fi influențat un juriu independent nici că ar cultiva șovinismul. Probă e și faptul, că deși toate municipiile cer de mult schimbarea legii de naționalități, guvernul nu sprijinește acest curent.

DANIEL.

NOVELĂ ISTORICĂ

DE

IOSIF POPESCU.

(Urmare).

— „Minciună! minciună nerușinată! strigă cu indignațiune căpitanul lui Batori. „Mai curând vom peri până la unul, decât să lăsăm patria noastră pradă Valahului. Alerg, să previn armata, că Mihaî calcă armistițiul și voește a ne surprinde nepregătiți”.

— „Oprește-te, copile”, zise necunoscutul reținând pe Daniel, care voia să alerge după calul său. „Mihaî i-a spus-o lui Malespina: mâne va răspunde cu graiul sau cu vârful spadei. Ei bine, eu ți-o spun ție: Mihaî va răspunde cu vârful spadei și numai oamenii orbi ca Andrei Batori nu pot să o vadă. Transilvania va fi a lui Mihaî, care o va tracta ca un părinte, căci Mihaî e Român. Și tu ar trebui să te bucuri de asta, Daniel, căci și tu ești Român și trebuie să-ți iubești națiunea”.

— „Națiunea, străine?” zise Daniel cu naivitate. „Ce înțelegi sub cuvântul națiune română? La noi nu există decât trei națiuni: Nobilii, Sécuii și Sașii. Românii sunt iobagi. Eu sunt nobil, ear nu Român”.

— „Sărman copil”, zise străinul cu compătimire. „Cum ți-au stricat simțămintele acei oameni nerușinați, cari te-au răpit cu măgulirile

lor din sinul poporului, unde te-ai născut. Dacă ești nobil acum, n'ai fost totdeauna, Daniel. Mama, care te-a născut și te-a nutrit cu laptele său, tatăl, care a suferit biciul Domnului, au fost Români, Daniel, și au murit sub chinurile tiranilor. Frații tăi, Daniel — și toți Românii sunt frații tăi — gem sub jugul rușinos al falșilor oaspeți, cari încheind legături de frăție cu ei, i-au înșelat și i-au despoiat de toate drepturile. Pământul acesta, Daniel, pământul, pe care calci, este pământul acelor iobagi, pământ adăpat cu sângele lor și lucrat cu brațele lor”.

— „Nu e adevărat, străine”, zise Daniel cu convingere. „Ceea-ce numești tu frații mei, sunt slugile mele și ale semenilor mei. Când prin faptele lor se vor înalța destul de sus, pentru a merita să între în ceata noastră, chinurile lor vor înceta. Dar nu, ei sunt învățați să trăiască ca vitele, ca ele să muncească sub biciul argatului. Aceia nu sunt frații mei, străine. Mama mea și tatăl meu n'au existat pentru mine. O lume întreagă ne-a despărțit”.

— „Profanațiune!” făcu străinul indignat și cu o voce gravă, care străbătu până în măduva oaselor lui Daniel. „Profanațiune, de trei ori profanațiune. Tacți copile, ca scheletele strămoșilor tăi să nu se ridice din morminte și să protesteze cu glasul lor teribil în contra blasfemelor tale. Știi tu, nenorocite, că aceste slugi desprețuite, acești iobagi, cari par creați pentru a suferi soarta vitelor, sunt urmașii puternicului popor roman, stăpânitorul lumii? Ei au fost

aduși aici, pe când ținuturile mănoase ale Transilvaniei erau locuite de barbari. Ei au lucrat pământul, l'au făcut roditor, și, resistând valurilor barbare, au viețuit tari și neschimbați ca stânca din munte. Apoi au venit Ungurii și s'au bătut cu ei, dar nu i-au biruit, ci au încheiat cu ei frățietate, au dat mâna să treacă unii lângă alții fără a-și face rău. Românii au crezut, ear Ungurii săfarnici i-au înșelat. Apoi au venit Sașii, oaspeți noi în acest pământ român, și unindu-se cu Ungurii, au băgat în jug pe poporul înșelat. Pentru acești mincinoși te bați tu, Daniel. Pentru ei îți verși sângele, și suferi ca frații tăi, strănepoți cuceritorilor lumii, să poarte jugul. Eată crima ce vreau să te împedec a comite. Sus, Daniel, înalță-ți fruntea de Român, aruncă vestmântul asupritorului și vino cu mine la Mihaî. Daniel, întoarce-te la ai tăi!”

Vocea străinului, care cu încetul se aprinsese de mânie, devenise la ultimele cuvinte earăși dulce și măgulitoare.

— „Nici-odată”, zise Daniel, clătănând din cap și smulgându-și mâna sa dintr'a necunoscutului. „Nici-odată nu voiu părâsi cauza binefăcătorilor mei, cărora le-am jurat credință”.

— „Daniel, ai jurat o altă credință înainte de a intra între șirurile acelor sperjuri”, făcu străinul cu o voce tremurândă de emoțiune. Tinerul căpitan tresări. Această voce avea asupra-î o influență nespūsă.

Timbrul ei îi aduse aminte încă odată timpuri de mult trecute.

Noi, cu toate acestea, credem că singur guvernul ar putea să pună la loc ceata de soviniști cari cu tot felul de adrese forțate tulbură pacea din comitate.

Omagii nou alesului episcop VASILIE MANGRA.

Nou alesului episcop al Aradului i-s'a trimis următoarea adresă:

„Magnifice domnule vicariu!

„Preoții și învățătorii din tractul Feștes adunați în conferința mixtă vin să-și exprime sentimentul de alipire ce o nutresc față de persoana Magnificenței Tale, așteptând cu dor a Te vedea pus în capul Episcopiei a cărei mire ești!

Teodor Filip,
președinte.

Stefan Domocoș,
notar.

Stefan Tulvan,
notar.

Amenințare nenorocită.

Se știe, că în meetingul mare ce s'a ținut la Neoplanta, între altele, s'a formulat și un punct care este amenințare că dacă Croații nu se astâmpără, Sârbii din Croația și Slavonia vor cere desfacerea comitatelor sârbe de regatul croat și alipirea lor la Ungaria.

Ocupându-se de această chestie, „Branik“, ziarul Sârbilor moderați, zice că n'a fost fericită această amenințare, pentru simplu cuvânt că nici un Sârb nu dorește schimbarea aceasta de drept comun, ceea-ce s'a dovedit și prin faptul, că în conferința prealabilă ce s'a ținut de frunțași toți au votat pentru înlăturarea acestei propuneri; ea s'a adus deci prin surprindere în meeting unde s'a primit apoi în urma fanatisării poporului.

Cât despre punctul 6 din hotărârile meetingului, nu s'a adus la îndeplinire; nu s'a ales încă comisia ce se contemplant pentru simplul cuvânt că moțiunea votată de meeting nu se va aduce separat la cunoștința nici a Coroanei, nici a vre-unei dintre cele două guverne. Tot așa, moțiunea nu va fi adusă separat nici la cunoștința dietei din Zagreb.

Se pare deci că Sârbii revin și numai vor să pună în discuție chestii asupra căror nici ei nu sunt toți de aceeași păreri și cari discutându-se, ar înăspri încă relațiunile dintre Sârbi și Croați, ceea-ce numai dușmanii lor pot să dorească. Fie pace!

DIN ROMÂNIA.

Majestățile Lor Regele și Regina au sosit la Sinaia Sâmbătă la orele 5 și 10 minute, venind din străinătate.

Suveranii au sosit la Predeal la orele 5 și jumătate; Altețele Lor Regale au întâmpinat pe peronul garei pe Majestățile Lor. La sosirea trenului corul școalei a intonat Imnul Regal pe când mulțimea striga: ura!

La plecarea trenului publicul care se afla în gară a aclamat pe Suveranii.

Trenul Regal sosind în gara din Sinaia, Suveranii au fost iarăși aclamați.

Pe peron se aflau d-nii miniștri, Casa Civilă și militară A Majestăților Lor și un mare număr de persoane. Gara era splendid decorată. Primarul comunei a oferit M. S. Reginei un frumos buchet de flori.

Majestățile Lor se află în deplină sănătate, s'au întreținut mai mult timp cu persoanele de față și apoi au plecat la castel.

Ciocnirea de lângă Brăila. O nouă și groaznică ciocnire pe căile ferate avem de înregistrat. Catastrofa aceasta s'a întâmplat Vineri pe la orele 7 și 20 seara la Brăila. Trenul de marfă 657 care se ducea dela Buzău la Brăila cu 26 de vagoane cu cereale și marfă, s'a ciocnit cu șase vagoane scăpate din gara Brăila pe când erau manevrele pe panta liniei. Cele șase vagoane și ele încărcate, trebuiau manevrate de pe o linie pe alta în gara Brăilei. Pe când se făcea manevra lor și când fusesse impinse libere de mașina de manevră, ele au pornit-o spre pantă și au căpătat o viteză foarte mare, mai ales din cauza grelelor încărcături. Aceste șase vagoane nu aveau decât o singură frână și aceasta nu funcționa. Ast-fel oprirea lor a fost imposibilă și au pornit-o la vale lovindu-se cu trenul de marfă care tocmai sosea. Ciocnirea a fost teribilă. Două vagoane s'au sfărâmat cu desăvîrșire, iar cele l'alte patru sunt stricate. Din cauza teribilei izbîtniri a mașinei, cele 26 de vagoane cu cari venea dela Buzău, s'au desprins de ea și vagonul cu paturi care era lângă ea, s'a sfărâmat. De asemenea s'a sfărâmat și vagonul de marfă de alătura. În vagonul cu paturi se aflau șeful trenului Vasilescu Nicolae și frânarii Nicolae Ghirvoanu, Ștefan Constantin și Vlad Cheorghie. Șeful trenului a fost omorît și oribil mutilat. Ceil'alți au fost răniți foarte grav. Nu se știe dacă vor scăpa cu viață. Cel omorît e în etate ca de 38 de ani și de loc din comuna

Mirosești, județul Ialomița. Cel doi răniți au fost transportați în gară, iar ucisul a fost dus la morgă. Ciocnirea s'a întâmplat tocmai în dreptul cimitirului. Frânarea celor 7 vagoane văzând pericolul a sărit jos, de asemenea a sărit și mecanicul și fochistul trenului de marfă. Dacă aceștia rămăneau pe vagoane și pe mașină, ar fi fost uciși și ei. Pe locul unde s'a produs ciocnirea linia a fost ruptă, iar sfărâmăturile vagoanelor zac în toate părțile. Mecanicul mașinei trenului de marfă văzând semnalele de oprire a dat contra-presiune, însă vagoanele scăpate din gară au venit cu viteză prea mare. Dacă această ciocnire s'ar fi întâmplat cu 10 minute înainte, ar fi făcut zece de victime, căci cu 10 minute înaintea catastrofei a sosit în Brăila trenul de București. Trenul de Constanța, ce trebuia să sosească la orele 10 seara, a sosit la 11 și trei sferturi. Intrarea în gară s'a făcut prin transbordare cu trenul accelerat care trebuia să plece din Brăila la orele 12. Vlad Cheorghie, manipulantul rănit, a încetat din viață pe la orele 11 noaptea, după o agonie teribilă. În total sunt 5 vagoane sfărâmate cu desăvîrșire și 10 vagoane sfărâmate rău de tot; mașina de asemeni e rău sfărâmată. Cerealele s'au răspândit o parte pe jos, iar altă parte a fost pusă pe marginea liniei.

Presă germană despre prigo- nirea Șvabilor.

Osândirea și espulsarea lui Cramer și a lui Artur Korn, apoi condamnarea lui Kriesch, au produs o mare indignare în opinia publică din Germania și zărele germane, făcându-se ecoul revoltei suferitei provocată de ultimele procese politice contra Șvabilor, protestează viu prin articole remarcabile.

„Neueste Nachrichten“ din Berlin accentuează între altele, că prin proceesele acestea s'au adus o gravă insultă dreptului și dreptății. Guvernul maghiar — zice foaia germană — n'a luat până acum prin nici un cuvânt poziție în presa ce-l stă la îndemână contra acestei încălcări a dreptului, de unde reiese, că el le aprobă. Prin procederea aceasta cetățenii de limbă germană ai Ungariei sunt declarați cetățeni de a doua mână, deși în interesul său propriu statul ungar ar face bine dacă ar scuti și promova cultura cetățenilor de limbă germană și dacă i-ar câștiga pentru sine.

„Vossische Zeitung“ scrie:

„Nu se poate rețacea ceea-ce s'a întâmplat. Tribunalele maghiare au comis

o volnicie în contra ordinii de drept, numai ca să facă hatirul dușmanilor Germanilor. Casurile acestea au revoltat neapuse de mult pe Germanii din Ungaria și din scrisorile ce sosește de acolo, se vede desperarea lor. Rău serviciu fac tribunalele maghiare prin astfel de procese, fiind-că înstrăinează, pe o lungă durată, pe sincerii amici germani de ideea de stat maghiar. Icuți între Slavii-de-Nord și de Sud, Maghiarii n'au amici mai buni, decât pe Germanii din Ungaria, dacă ei vor ști să și-i păstreze. Dacă însă Maghiarii aduc la desperare pe Germanii în patria lor, dacă omoară în ei sentimentele lor naționale, prin aceasta ofensează Germania aliată“.

„Függ. Magyarorszag“ vrând să dea un răspuns foilor din imperiu, declară că nu primește sfaturile acestora, și zice: „Noi dela ei (dela Germanii Prusieni) învătăm politică de naționalitate, și ceea-ce le este permis lor în Posen și Alsacia, o facem și noi aici acasă, indiferent, dacă aceasta le place ori nu celor din Berlin“...

„Magyarorszag“ zice, că dacă Germanii înțeleg alianța cu Ungaria așa, ca „agitatorii“ germani din țeară să aibă mână liberă, atunci Ungurii n'au problemă mai urgentă de rezolvit, decât să se scuture cât mai curând de alianța cu Nemții.

Din străinătate.

Destituirea unui major francez. Nantes. — (Departamentul Loire Inferieure). Consiliul de război a condamnat la destituire pe comandantul Leroy Ladune, care refuzase de a lua comanda unei companii, care primise ordinul de a da ajutor autorității la executarea decretelor pentru închiderea școalelor congreganiste.

La interogatoriu ce i-s'a luat, comandantul Leroy Lagune a declarat că conștiința lui îl interzicea de a da ajutor la niște măsuri anti-religioase, căci a gonii pe femei și a dărâma zidurile nu este rolul armatei.

Uraganul din Italia. Syracuse. — Știri din Modica confirmă gravitatea desastrului. Pagubele sunt incalculabile. Sunt numeroase victime, din cari câte-va au fost găsite sub mine. Numărul morților nu se cunoaște încă.

La Scicli, torentul a luat cu sine casele locuitorilor.

Sunt 10 morți. Este temere că ar fi și alte victime. Trupe au fost trimise la locul sinistrului.

— „Șezi, Daniel, lângă mine“ continuă străinul, pe când buzele sale desvélite prin masca, ce acoperea numai partea de sus a feții, avură o tresărire nervoasă. „Șezi lângă mine, și-ți adu aminte de timpuri fericite.“

Daniel șezu.

— „Te întreb încă odată“, zise el cu nerăbdare, „cine ești, străine, și ce vrei dela mine?“

— „Ți-am spus-o, Daniel, sunt o umbră, sunt geniul românimei, care vrea să scape de peire pe unul din fiii ei.“

— „Încercările tale sunt zădarnice, străine.“

— „Oh, Daniel, dacă jurămintele tale mai au valoare înaintea ta, trebuie să te supui voinei mele. Tu pleci capul, căci simți ce am să-ți spun. Ascultă. Este de mult de atunci, tu erai să părăsești locul nașterii tale, pentru a-ți începe cariera glorioasă. Sub un arbore la capul satului, ședeai pe un trunchiu de copac lângă sârmana fetiță, pe care trebuia să o lași în jale.“

— „Maria!“ șopti Daniel tremurând.

— „Da, lângă Maria. Ea plângea mititica, pentru-că era să te peardă. Ear' tu unindu-ți lacrimile cu ale ei o consolai, căci o iubi ai din suflet.“

— „E adevărat, o iubeam“, suspină Daniel cu duioșie.

Necunoscutul avu un suris încântător, dar' continua:

— „Tu mă vei uita — zicea copila privindu-te cu ochii ei scâlțați în lacrimi.“

Acolo vei da de doamne frumoase, care te vor iubi și ți-o vor spune, ear' sârmana ta Marie va muri aci de durere. — Oh nu, i-ai răspuns tu, nici-odată nu voi înceta de a te iubi, ți-o jur în fața lui Dumnezeu, care ne vede, în fața lunii, care ne suride, voi reveni la tine. — Întorsu-te-ai, Daniel?“

— „Da“, zise tinerul, „m'am întors să mi-o fac nevastă, să o duc cu mine, dar' n'am mai găsit-o. Lumea zicea că a dispărut fără urmă. Am crezut-o moartă, și...“

— „Te-ai crezut scutit de jurământ. Oh, voi oameni, care sub cel mai ușor pretext căutați a vă desface de sufletele iubitoare. Tu ai uitat-o, așa-i, ear' ea nici un moment n'a avut alt gând, decât gândul tău, și-a căutat să se facă vrednică de tine.“

— „Ce spui, străine, Maria trăește?“

— „Da, trăește pentru a te vedea sperjur, versând sângele fraților tăi, stând la îndoială între asupritor și asuprit. Daniel, ea va muri, și tu vei fi ucis.“

— „Oh, nu, nu vreau să moară. Spune-mi, străine, unde se află ea, spune-mi ce face; oh, voi pleca îndată și o voi căuta. Spune-mi, oh, spune-mi iute!“

„Laura!“ strigătul de răbel al lui Daniel răsuna deodată în apropierea celor doi bărbați și o ceată compactă de călăreți se văzu înaintând spre ei în galop.

Daniel se cutremură, sări în picioare și alergând după calul său, se aruncă în șea. Acest

nume îl reamintise realitatea și-i străpunsese inima. Logodnicul și căpitanul se simți rechemat la datoria sa.

— „Blăstem!“ murmură străinul. Apoi aruncându-se în șea, într-o clipă se făcu nevăzut.

IV.

Scăparea miraculoasă a lui Daniel de brațul teribil al „șpionului valah“ făcuse sgomot în castrele lui Batori, unde toată lumea îl plângea ca pe un mort. Toți doriau să știe ce se întâmplase, începând dela călăreții cari îi veniseră în ajutor până la intimii sei amici.

Dar' întrebările repetite întimpinau din partea lui Daniel o tăcere complectă. Se părea că viteazul căpitan amuțise în fața misterioasei figuri albe. Sprâncenele lui dese și negre erau încruntate, ca-și-când o cugetare teribilă i-ar fi torturat inima. Buzele sale pronunțau mereu un nume, o frasă: Maria, Maria trăește, și sunt sperjur. Eată gândul înfricoșat, care se încuibase în sufletul său și nu voia să-l mai părăsească.

Deși era aproape de miezul nopții, ochii mari ai lui Daniel rămăneau deschiși și somnul nu voia să cuprindă corpul său iritat. Tinerul căpitan șede pe un pat de câmp în cortul său și cu mâinile rezimate pe genunchi părea confundat în gânduri adânci.

(Va urma.)

Roma. — Agenția telegrafică Stefani află din Modica că până acum au fost constatați 100 de morți. Torontul a tirit cu sine tot ce a întâlnit în drumul său, prin magazine și în catul de jos al caseilor. Podurile și drumurile au fost distruse. Pagubele se ridică la mai multe milioane.

După știri din sorginte privată, de-astrul pare că ar fi fost pricinuit de o trombă marină.

Ziarul „Căpitanul Fracasa” crede a ști că numărul morților la Modica ar fi de 400.

Steamerul german „Caprara” s'a înnisipat la intrarea portului Catania după mari eforturi pentru a intra în port.

Isprăvile censurei turcești au întrecut pe acele ale censurei rusești.

Cuvintele „anarchist” și „socialist” nu pot, sub nici un cuvânt, să figureze în vre-un ziar turcesc. Ele sunt înlocuite prin denumirea pe „utopist”. Cuvintele ciurma și cholera sunt de asemenea proscrie. Când e vorba despre ele, în totdeauna se zice „boale necunoscute”.

În sfârșit este o dogmă admisă în Turcia, după care un Suveran nu poate muri decât de moarte naturală.

Moartea violentă a Regelui Humbert a fost înregistrată astfel de toate zărele turcești: „Regele Italiei a căzut de odată mort, pe când saluta mulțimea”.

Când tatăl actualului Șah al Persiei a fost asasinat, zărele turcești au anunțat tragicul eveniment în următorul mod caraghios: „Șahul s'a simțit, în orele de după amiază, puțin indispus și corpul său a fost trimis la Teheran”.

Nu se poate mai grațios!

Cutremure. *Sima.* — În urma cutremurului de pământ dela Kasbgar (Siu-Riang China), marele oraș Artuș a fost distrus. Sunt 667 morți și 1000 de răniți.

General pus în disponibilitate. *Paris.* — Generalul Frater a fost pus în disponibilitate.

Se știe că cu ocaziunea judecării de către consiliul de război, lt colonel de Saint Remy la Nantez, generalul Frater a depus că ordinul transmis locot.-col. de Saint Remy era o rechizițiune civilă ear nu un ordin militar.

O groasă deraiare. *Arras (Dard-Calais).* — Trenul accelerat Lille—Paris a deraiat în gara Arleux (Nord) Sunt 26 morți și vre-o 20 răniți.

Congresul din Veneția.

Programul congresului studențesc internațional, care se va ținea la Veneția (Italia) a fost stabilit de direcțiunea generală a asociațiunii „Corda Fratres”.

Intrunirea studenților aderenți la congres e fixată pe ziua de 1 Octombrie, când va avea loc recepțiunea solemnă la gară. Seara un mare concert în piața San-Marco, iluminată „a giorno”.

2. Octombrie, dimineața: Adunarea generală a soc. „Corda Fratres” în marea sală a Ateneului venețian; la orele 2 d. serată de gală la teatrul Goldoni, dată în onoarea soc. „Corda Fratres” de dl Ermette Novelli.

3. Octombrie, dimineața: a doua ședință a soc. „Corda Fratres”; la orele 3 d. a. vizitarea muzeului și galeriei de artă; seara: serenadă venețiană pe marele Canal.

4. Octombrie, dimineața: excursiune în Estnar, visita la Murano, Burano, Torcito și Chioggia; seara: senzație la primăria orașului.

5. Octombrie, dimineața: Ultima ședință a soc. „Corda Fratres”; seara: marele banquet la Lido.

Direcțiunea societății „Corda Fratres” organizează o excursiune dela Veneția la București.

Comitetul central al Ligei culturale, secția București, în ședința sa de Vineri, a decis acordarea sumei de 1000 lei pentru trei studenți, cari să participe la congres, reprezentând pe Români din România, Transilvania și Bucovina.

ZOLA.

Cercetările făcute de poliție și medicii au dovedit deja, că Zola, marele scriitor francez, a murit asficsiat de gazul ce s'a dezvoltat peste noapte în soba plină de carbuni. Tragic sfârșit pentru marcanta individualitate literară ce îndeosebi miseria și dramele vieții le-a descris în nenumăratele sale opuri.

Îndată ce a mers vestea despre moartea lui Zola, au condolat preș. Republicii, ministri, marii literați și toți câți au avut adorație pentru autorul atâtor cap o'opere.

În testamentul ce s'a găsit, nu sunt dispozițiuni privitor la înmormântare și astfel aceasta se va face, pe socoteala Statului, după dorința soției defunctului: fără asistență preoțească, și probabil Vineri.

Între cei cari au grăbit să condoleze este și Impăratul Germaniei. Ear' între cei dintâi care a grăbit la catafalco a fost căpitanul Dreyfuss și soția sa. El a ingenunchiat și plâns în fața catafalcului. Avea dreptate s'o facă: Zola își riscase popularitatea imensă pentru a-l apăra pe Dreyfuss.

Doamnei Zola numai er' i-s'a comunicat cele petrecute, căci abia er' se întremase în spital într'atăta, ca să poată vorbi și să priceapă ce i-se spune. Ea e disperată.

Fiind-că Zola era cavaler al Legiunii de onoare, înmormântarea se va face cu paradă militară. El va fi înmormântat în cimitirul Montmartre.

După defunctul rămâne o mare avere. De asemeni a fost asigurat pe sume mari. Soția sa este singura moștenitoare. Numai lucrurile de artă ce avea Zola, conform legii, se vor administra diferitelor muzee.

Autopsia s'a făcut er'. Doctorii au constatat că Zola era colosal de robust și sănătos. Ar fi putut să trăiască ș'o sută de ani dacă nu se întâmpla să cadă jertfa unei catastrofe, așa zicând.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 Octombrie n. 1902.

Dela Curte. Soția arhiduceului cliromon Francisc Ferdinand a născut un băiat. Se știe însă, că în urma renunțării ce arhiducele a făcut înainte de a se cunună cu contesa Sofia de Chotek, copil din această căsătorie nu au drept de moștenire asupra coroanei.

Noul palat al Dietei, pentru care s'au cheltuit aproape 40 milioane, da de grije stăpânirei. Nici un s'a ținut încă ședință în palat, și deja zidurile interioare, de marmură artificială, au început să crape. Toate zărele din Budapesta sunt alarmate de această stare. Unele zic că e la mijloc o răsunare a Italianilor, cari au făcut marmora și cari fiind exploatați de antreprenor, au lucrat prost, pentru ca să-l păgubească. Antreprenorul are adică o sumă însemnată drept cauție, din care statul se va despăgubi. Vorba e, că în splendidul palat vor trebui să se facă reparaturi înainte de a se da folosinței.

N'au noroc și pace, întocmai ca și cu podul de pe piața Eskü.

Fidanțare. Ni-se anunță fidanțarea d-soarei Maria Mușiu Urechid, profesoară în Sibiu, cu dl Emil Folly. Adresăm sincere felicitări.

Hymen. Ni-se scrie din Beiuș următoarele: În 23 l. c. s'a celebrat cununia d-soarei Sofia Crișan cu dl Niculae Mihulin, profesor în Arad, în biserica gr.-or. din Beiuș, prin P. O. D. protopop Vasile Papp. Nănașă din partea miresei a fost mult. onor. doamnă Dr. Murăgan, ear' nănaș din partea miresei P. O. D. protopop Gurban. La ospăț a asistat numeroasă inteligență, ear' după cină a urmat dansul cu o veselie generală până'n zor. Felicitările noastre tinerele părech! Beiuș, 25 Sept. 1902.

Don Carlos.

Kafka continuă să ancheteze abuzurile administrative din comitatul Maramureș. S'au descoperit îndeosebi multe hoții. Banii publici erau administrați ca bani particulari și se cheltuiau pe tot felul de netrebuiciri. Deja s'au ordonat câte-va suspendări de notari și primari.

O hoată romantică s'a dovedit că este Freitag Iona, cassetișă la gara centrală din Budapesta. Ca să poată trăi mai comod cu barbatul ei Zweck Jenő, student în drept, de origine din Oradia-Mare, a falsificat bilete pentru calea ferată, păgubind astfel statul cu peste 16.000 coroane. Beata: era și greu să trăiască din 60 coroane pe lună, ea, maică sa și tinerele ei barbat, cu care se căsătorise în taină și pe care părinții îl desmoșteniseră din cauza acestei căsătorii.

Cine? La articolul nostru despre iluminările din Arad „Tribuna” răspunde printr'o notiță, — spunând că „doi fruntași vrednici din Arad” i-au comunicat știrile, pe baza cărora ne-a batjocorit și insultat.

Confracții rămân însă dator cu ceea ce este principal: cine sunt acei „fruntași” cari i-au comunicat că redacțiunea noastră și primul nostru redactor a iluminat?

Un cas trist. În Poiana, de lângă Vascoiu, numită și Poiana-neamțului, Nichifor Micula (frate cu preotul Ioan Micula, care e vestit de lucrurile sale, atât în comună, cât și față de familia sa) și-a împușcat soția în așa mod, încât medicul au fost nevoiați de a-i imputa mâna dreaptă până sus la umăr. Nichifor după fapta sa a fugit, însă gendarmeria l-a urmărit, și tu ziua următoare l-a și trimis la tribunalul din Oradea, ca pe un criminal ordinar.

Tatăl acestor frați a fost un preot de model, cu avere frumoasă, ce au lăsat-o fiilor săi, cari nesăturându-se de procese unul între alții azi a ajuns la doba Nichifor. Preotul a improcesuat pe tatăl-sau, apoi pe mama sa, pe frați și în fine pe fiica, astfel s'au învrăbit și ceialalți frați la sfatul popii (sus-numit) și de aici azi sărăcia. Deocamdată atâta și nu peste mult mai mult din viața socială a acestui preot.

X.

Mulțumită publică. Se aduce marinișoșilor domni Dr. Gavriil Cosma, avocat în Beiuș, care a dat 10 cor. (la mâna sub scrisului) pentru de a comanda „Tabelele de părete”, de Ioan Tăducescu, precum și abecdarile necesare pentru elevii dela școala noastră conf. gr.-or. din P. Zăvoeni.

Dl notar Terenție Popoviciu din Rieni, cu acasiunea alegerii de preot în acea comună, ni-a promis solemn că d-sa dă un intravilan pentru de a se pute edifica casa parochială pe el, — deasemenea ne-a promis să bătorește învțătorul emșrit din Sârbești, Ioan Costea, că casa cu toate realitățile, respective edificile sale, precum și pământul său extravilan după moartea sa și a soției sale îl cedează, testează pentru pururea, bisericel și școalei sale din acea comună.

Aceste fapte nu au lipsă de comentariu — ci le zicem la mulți fericiți ani Dumnezeu să ni-l trăiască spre fala și ajutorul cauzelor noastre bisericel-școlare.

Bihoreanul.

Necrolog. Cu inima frântă de durere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcutilor neuitata mea fiică Aurora Murgu în floarea vieții, abia de 23 ani a răposat în Domnul în 17 Sept. n. Rămășițele pământești ale defunctei s'au depus spre odihnă în cripta familiară din loc la 19 Sept. n. La actul funebru au luat parte trei preoți mai mulți învțători, o mulțime de lume, inteligenți și economi ceea-ce și pe această cale le aduc mulțumita mea. Români-Petre în 26 Sept. n. 1902. Ana Murgu născ. Popovici.

PARTEA LITERARĂ.

ORIGINEA VOEVODATULUI LA ROMÂNI.

De

IOAN BOGDAN,

membru corespondent al Academiei Române.

Ședința dela 2 Aprilie 1902.

(Urmare).

E foarte natural să presupunem voevodul Lytway (Lython) dela 1272, același cu cel din 1247—1250, mai puternic și mai dibaci decât vecinul său din est, a reușit să cucerească cu puterea sau să supună, printr'un pact de bunăvoie, pe acesta, și să se proclame mare voevod al Românilor din Țeara românească. Acestea s'a petrecut pe la începutul domniei lui Ladislau al IV, c. 1272—1278. Acest înțeles îl au spusese documentul dela 1285, că Lytway împreună cu frații săi, dintre cari cel mai ager a fost Barbat, s'a sculat pe la începutul domniei lui Ladislau IV, în potrive regatului a cucerit pentru sine o parte de aceasta, situată dincolo de munți („ultra alpes”) și refuzat regelui veniturile ce i-se cuveneau dintr'însa.

Partea de țeară „ultra alpes” este „transalpina” de mai târziu, sunt „partes transalpinæ” dela 1331, e „terra transalpina” dela 1331; aceasta este Țeara românească, la început numai cea dela rășaritul de Olt, apoi țeara întregă. În documentele ungurești dela 1324 și 1327 Basarab este numit simplu „vayvoda transalpina”, el se numia însă de bună seamă, ca și urmașul său dela 1359, „mare voevod al Țării românești”. Cf. titlul lui Alexandru Basarab din actele actele patriarhatului Constantinopolitan „mare voevod și domn al întregii Ungrovlahii”, sau titlul lui Vladislav Bașarab dela c. 1365: „voevodul Vladislav, domn al întregii Ungro-Vlahii”.

În timpul când se consolida astfel marile voevodat al Țării românești, Moldova se afla sub dominația Tătarilor și cnejii români trăiau, isolați unul de altul sau în foarte slabă legătură, sub jugul acestora. O închegare a teritoriilor lor sub un singur domn național n'a fost cu puțină decât în urma marilor expedițiuni întreprinse de regii Ungariei la 1324 și 1352—53 dincoace de munți, expedițiuni la cari au luat parte și voevozii români din Maramureș, ca vasali credincioși ai regelui și cari au avut de efect curățirea, de-o cam dată până la Siret, a Țării de Tătar și pregătirea terenului pentru unificarea cnezatelor românești într'o singură domnie. Această numire s'a numit „voevodat”, de oare-ce unificatorii erau voevozii din Maramureș și de oare-ce frații lor din Țeara românească se constituiseră, înaintea lor, tot într'un voevodat.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Proselitism cu toba.

Din Borș-Ineu ni-se raportează despre un caz extra-ordinar de grav: Sâmbătă în ziua Crucii judele comunal Antonie Jușca a dat ordin să se bată toba în sat, vestindu-se că toți acei Români ortodocși cari ar voi să se facă uniți, să se înștiințeze la dinsul, pentru a li-se da deslușiri și sfat.

Venindu-i la cunoștință această nemaipomenită ticăloșie, pretorele Titu Vuculescu l'a suspendat numai decât, încă Sâmbătă seara pe abuzivul primar. Acesta s'a dus însă la protopretorele, care fiind Ungur și nepăsător față de pacea dintre Români, a pus pe primar ear în oficiu, mulțumindu-se a-l pedepsi numai cu 20 coroane.

Vom reveni asupra acestui nemaipomenit scandal.

Despre Buri.

Bristol, 1 Octombrie. Ministrul de finanțe Hicks-Beach a ținut aici o vorbire, în care a spus că dacă fruntașii buri de prin Europa nu vor asculta de sfaturi rele, în Transvaal lucrurile se vor îndrepta așa fel, încât Buriilor să li-se poată da autonomie.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barclanu.

A apărut:

STROPÎ DE RÓUĂ

DE
ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 3 fil. porto.

Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NÄDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

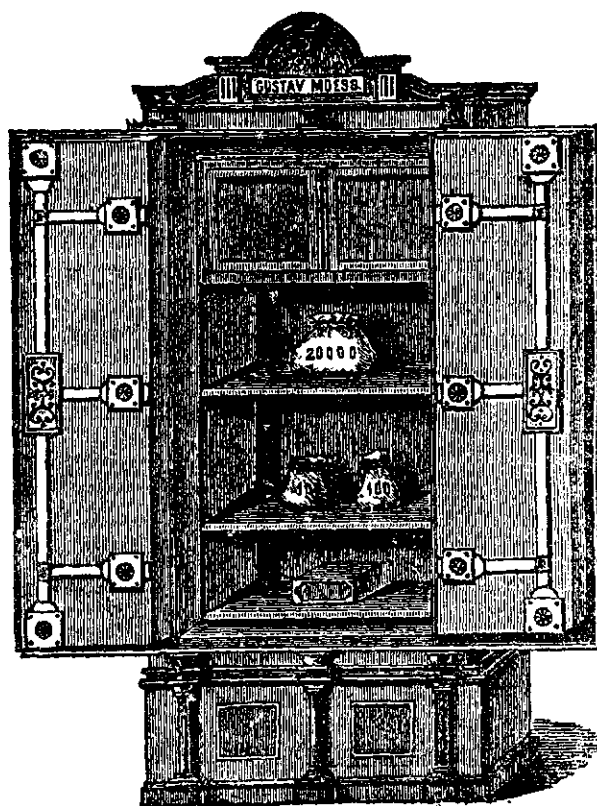
Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

Direcțiunea.

545 - 64

Fabrică de Casse.

Subscrisul imă iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiciuite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargeret.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Oi-ce spargere e absolut imposibilă fie cu oi-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 care aceste Casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi deplin satisfăcut.

== Pentru biserică și comune liferez Casse pe lângă solvire în rate după învoială. ==

Instalare de lumină Atycelen.

— Lista prețurilor gratuit și franco. —

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

GUSTAV MOESS,
fabrică de casse

Sibiu, strada Poplăcei-mari nr. 8.

780 - 16

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „Tribuna Poporului“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURENTURI
în ori-ce limbă

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite se efectuesc prompt și conștiințios.

CĂRȚI în COMISIUNE

Preturi moderate!

EDITURĂ PROPRIE